

SUPER

Närvårdarens etiska riktlinjer

SOCIAL-, HÄLSOVÅRDS- OCH PEDAGOGISKA BRANSCHEN

Arbetet inom social-, hälsovårds- och pedagogiska branschen skapar grunden för ett fungerande samhälle. Närvårdarna arbetar nära klienter och patienter som är beroende av en annan människas hjälp. Närvårdarens arbete är att stödja, handleda, vårda, ha omsorg om, fostra samt främja hälsa utgående från patientens och klientens fysiska, psykiska, sociala, andliga och religiösa behov.

Av personalen inom social-, hälsovårds- och pedagogiska branschen krävs goda färdigheter i fråga om människorelationer och interaktion samt ärlighet och förmågan att fungera med olika människor.

En yrkesutbildad person inom branschen arbetar konstruktivt och visar uppskattning för både sitt eget och andras arbete. Yrkesverksamhet förutsätter att den egna yrkesskickligheten kontinuerligt upprätthålls och uppdateras. Närvårdaren binder sig till branschens gemensamma mål och värden samt till godkända arbetsrutiner.

Yrkesverksamheten styrs av branschens lagstiftning och yrkesetiska principer. Med hjälp av yrkesetiskt kunnande kan man säkerställa att människors rättigheter och välfärd förverkligas så rättvist som möjligt mellan olika klienter och klientgrupper. Målet är att främja ett gott liv och rättvisa i samhället. Social- och hälsovårdsetiska nämnden (ETENE) har utarbetat etiska rekommendationer för social- och hälsovårdsbranschen. Dessa etiska rekommendationer kan också tillämpas inom den pedagogiska branschen.

SuPers arbetsgrupp har gjort tillägg gällande småbarnspedagogiken och den pedagogiska branschen till följande förteckning:

- Social- och hälsovården utgår från klientens och patientens intressen. Inom småbarnspedagogiken är syftet med verksamheten att se till barnets bästa.
- Aktörerna inom social-, hälsovårds- och den pedagogiska branschen respekterar sina klienters människovärde och grundläggande rättigheter.
- Arbetet inom social-, hälsovårds- och den pedagogiska branschen handlar om interaktion.
- Yrkesutbildade personerna ansvarar för kvaliteten på sitt arbete.
- God omsorg, service och fostran kräver ansvarsfulla beslut och en handlingskultur.

Närvårdarens arbete regleras av många lagar och stadgar som alla ska följas. Närvårdaren ska respektera klienters och familjers individualitet liksom också grupper och samfunds etniska och kulturella mångfald. Närvårdaren respekterar klientens och patientens självbestämmanderätt och står alltid för god service. Det är arbetstagarens skyldighet att bemöta alla patienter och klienter jämlikt oberoende av ålder, kultur, kön, civilstånd, förmågor, samhällliga eller ekonomiska ställning, politiska åsikter, etnicitet, sexuella inriktning, religion eller övertygelse.

Arbetet inom social-, hälsovårds- och pedagogiska branschen grundar sig på förtroende, eftersom patienter och klienter avslöjar privata angelägenheter som berör privatliv, familj, anhöriga och närstående samt arbete. Sekretess är av särskild betydelse för klientrelationen men gäller också för arbetsgemenskapen. Arbetstagarna är bundna av lagstadgad sekretess och dataskydd.

Stadgar om sekretess gäller också sociala medier. Det är viktigt att veta vad som är accepterat i fråga om att använda sociala medier under arbetstid. Arbetsgivaren kan utfärda förbud mot att använda sociala medier under arbetstid. Arbetsgivaren ska inte kritiseras offentligt och den anställde har tystnadsplikt.

Lagstadgad anmälningsskyldighet innebär att en yrkesutbildad person vid behov är skyldig att göra barnskyddsanmälan, anmälan om en person i behov av social omsorg eller anmälan om en äldre persons behov av service. Sekretessbestämmelsen hindrar inte anmälan. Den anställde är också juridiskt skyldig att meddela sin chef om upptäckt av missförhållanden i den egna arbetsenheten.

Närvårdarens arbete styrs också av spelreglerna för arbetslivet i Finland. Enheterna har också egna ömsesidigt överenskomna instruktioner och riktlinjer. Reglerna som styr arbetet är desamma för alla anställda oavsett kulturell bakgrund. Närvårdarens arbete är till sin natur självständigt, multiprofessionellt och nätverksbaserat.

NÄRVÅRDARYRKET

Närvårdarens arbete är att stödja tillväxt, utveckling och välfärd, att främja hälsa, vårda sjuka, stödja rehabilitering, att upprätthålla hopp samt omtanke och omsorg. Närvårdaren arbetar som medlem i en arbetsgrupp och självständigt, med ansvar för det egna arbetet. Närvårdaren arbetar nära människan genom att hjälpa och stödja henne/honom i de dagliga aktiviteterna. Närvårdaren gör det möjligt för klienten att uttrycka sin åsikt och påverka i sina egna angelägenheter.

Närvårdarens arbete förutsätter stark yrkesetik, god interaktions- och samarbetsförmåga, användning av forskningsdata samt praktiska arbetsfärdigheter. Varje studerande och utexaminerad närvårdare ansvarar för tillämpandet av yrkesetik i sitt arbete. Närvårdaren fattar i sitt arbete beslut som inverkar på klienternas liv, hälsa och välmående. Besluten handlar till en del om små och omärkbara val, som görs för eller tillsammans med patienter och klienter, men de kan ha stor betydelse i den enskilda individens liv. Arbetstagaren får inte kränka patientens och klientens integritet utan ska tvärtom säkerställa att självbestämmanderätten förverkligas. Ett respektfullt bemötande förutsätter av närvårdaren finkänslighet och en förmåga att lyssna.

Närvårdarens arbete förutsätter kontinuerlig vilja och beredskap att identifiera, överväga och lösa etiska problem förknippade med arbetet. I arbetet ställs man inför svåra avgöranden som inte har något entydigt svar. Etisk belastning uppstår när närvårdaren upplever konflikt i korstrycket mellan god vård och vardagens realiteter.

Etisk belastning uppstår när närvårdaren upplever konflikt mellan god vård och vardagens realiteter. I konfliktsituationer framhävs betydelse av en professionell hållning och av att inom arbetsgemenskapen diskutera etiska frågor. Arbetstagaren har rätt till stöd och arbetarskydd.

I sitt arbete behöver närvårdaren en stark yrkesidentitet, modet att utföra sitt arbete på sitt eget sätt samt etiskt övervägande och beslutsfattande. Närvårdarens egen verksamhet ska till alla delar vara etiskt hållbar. Närvårdaren har yrkesetisk skyldighet att skydda hälsan för de personer som är i hans vård. Lagen om smittsamma sjukdomar förutsätter till exempel vaccinationsskydd av alla som arbetar i klient- och patientutrymmen vid verksamhetsenheter. Vaccinationsskydd krävs även för patienttransporter där klienter eller patienter som tillhör riskgrupp behandlas och där det finns risk för infektion eller dess spridning.

NÄRVÅRDARENS ETISKA RIKTLINJER

Syftet med de gemensamma etiska riktlinjerna för social-, hälsovårds- och den pedagogiska branschen samt närvårdarens egna etiska riktlinjer, är att hitta allmänt accepterade principer och korrekt praxis i förhållande till klienten. Syftet med närvårdarens etiska riktlinjer är att belysa de särskilda egenskaperna inom närvårdarens arbete och att hjälpa till med etisk reflektion. De etiska principerna har utvecklats för att stödja närvårdarens arbete när hen står inför valsituationer och fattar beslut som påverkar andra människors liv. Etiska val är närvarande i varje ögonblick: varje handling eller underlåtenhet att agera är ett etiskt val.

När det gäller reflektion är etiskt övervägande val relaterade till yrkesverksamheten. I den praktiska verksamheten konkretiseras det etiska i handlingar och får uttryck i en förtroendefull relation som byggs upp mellan klienten och den yrkesutbildade personen.

Respekt för människovärdet

- Närvårdarens arbete har sin grund i respekt för människovärdet och livet.
- Varje människa ska ha möjlighet att växa och utvecklas och rätt till ett gott och värdigt liv, oavsett livssituation.
- Närvårdaren
  - vårdar varje människa på ett bra och värdigt sätt genom att bemöta och behandla patienten som en unik individ.
  - respekterar individens integritet och personliga livsvärden.
  - talar till patienten och klienten i enlighet med respektive persons önskemål.

Självbestämmanderätt

- Klienten har rätt till ett självständigt liv och delaktighet i beslut som gäller vården.
- Närvårdaren
  - säkerställer att klienten och patienten får behövlig information i ärenden som berör dem själva och deras möjligheter att påverka.
  - tar hänsyn till klientens och patientens behov av integritet och värdesätter denne oavsett personlig livssituation.
  - följer gällande lagstiftning om självbestämmanderätt och handlar alltid efter klientens intresse när denna rätt måste begränsas.

Rättvisa

Närvårdaren

- främjar rättvisa och välfärd.
- försvarar klienternas delaktighet med beaktande av tillgängliga resurser.
- sköter sin samhällsliga uppgift medveten om klienternas och patienternas rättigheter samt den lagstiftning som är relaterad till dem.

Jämlikhet

Närvårdaren

- behandlar alla klienter och patienter samt anhöriga och arbetskamrater lika, oberoende av social ställning, livssituation, kön, ålder, religion, kultur, etnicitet, övertygelse eller åsikter.
- främjar för egen del jämlikhet i sitt arbete och i arbetsgemenskapen.

Ansvar

Närvårdaren

- ansvarar i första hand för eget arbete för klienten, patienten och arbetsgivaren.
- vårdar patienter och klienter i enlighet med vård- och serviceplanerna. Agerar inom småbarnspedagogiken i enlighet med barnets plan för småbarnspedagogik.
- bär sin del av ansvaret för klienternas och patienternas samt arbetsmiljöns säkerhet.
- handlar ärligt, i förtroende och följer tystnadsplikten.
- upprätthåller sin egen yrkeskompetens.

Gemenskap

Närvårdaren

- samarbetar på ett konstruktivt sätt med andra yrkesgrupper och för patienternas bästa.
- för fram sina egna synpunkter på hur arbetet och arbetsgemenskapen kan utvecklas.
- vågar ta upp svåra frågor.
- främjar de anställdas sammanhållning och arbetsgemenskapens välbefinnande.
- tar hand om sitt eget välbefinnande i arbetet.
- deltar aktivt i utvecklandet av branschen och yrket, både i arbetsgemenskapen och samhället.

Hopp

Hopp är ett grundelement i människans liv, en förutsättning för lyckad anpassning, och livets grundresurs som främjar välbefinnandet. Hoppet är av central betydelse för vården. Det är viktigt för patienten och klienten och de anhöriga, men också för vårdarna och hela vårdorganisationen. Hoppet förutsätter en förtroendefull klientrelation och föds genom interaktion. En viktig uppgift för närvårdaren är att upprätthålla och stärka klientens och de anhörigas hopp. För att kunna upprätthålla och stärka hoppet hos klienter och anhöriga, behöver även vårdarens hopp upprätthållas och stärkas.

KÄLLOR

Ajantasainen lainsäädäntö: finlex.fi

Apusisaresta lähihoitajaksi [HUS19post \(superliitto.fi\)](http://HUS19post(superliitto.fi))

Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet 2022. Talentia ry.

ETENE-julkaisuja 32: Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta (2011) Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE Sosiaali- ja terveysministeriö

Lähihoitajan eettiset ohjeet (2019). SuPer ry.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteet 2018 [Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto - ePerusteet \(opin-topolku.fi\)](http://Sosiaali-ja-terveysalan-perustutkinto-ePerusteet(opin-topolku.fi))

Teknologia ja etiikka sosiaali- ja terveysalan hoidossa ja hoivassa (2010) ETENE-julkaisuja 30. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Vanhuus ja hoidon etiikka (2008). Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan raportti. ETENE-julkaisuja 20. Sosiaali- ja terveysministeriö.

[Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 - ePerusteet \(opintopolku.fi\)](http://Varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022-ePerusteet(opintopolku.fi))

Vuori-Kemilä, Lindroos, Nevala & Virtanen (2008). Ihmisen hyvä. Etiikka lähihoitotyössä. WSOY.

Redigering: Sari Ojajarvi, Johanna Pérez ja Mervi Lehtinen

Utgivare: Finlands närvårdar-och primärskötarförbund SuPer rf

Helsingfors 11/2023

Copyright © SuPer ry

[Bli medlem i SuPer - SuPer \(superliitto.fi\)](http://Bli-medlem-i-SuPer-SuPer(superliitto.fi))

NÄRVÅRDARLÖFTET

Jag lovar att i mitt arbete som närvårdare respektera klientens människovärde och befrämja ett gott liv.

Jag lovar att stödja människans tillväxt och utveckling, funktionsförmåga och egen aktivitet samt att befrämja hälsa och vårda sjuka.

Jag lovar att sköta dem som behöver hjälp, förebygga marginalisering, lindra mänskligt lidande från livets början ända fram till livets slut.

Jag lovar att följa yrkesetiska principer och tystnadsplikt, utveckla min yrkesskicklighet samt befrämja mitt eget och arbetssamfundets välbefinnande i arbetet.

Jag förbinder mig att utveckla både min arbetsgemenskap och social-, hälsovårds- och pedagogiska branchen.

SUPER

FINLANDS NÄRVÅRDAR- OCH PRIMÄRSKÖTARFÖRBUND SUPER RF

superliitto.fi